

**Rekabet Kurumu Başkanlığından,
REKABET KURULU KARARI**

Dosya Sayısı : 2002-2-33 (Devralma)
Karar Sayısı : 02-15/163-67
Karar Tarihi : 19.3.2002

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M.Tamer MÜFTÜOĞLU
Üyeler : Dr. Kemal EROL, İsmet CANTÜRK, Nejdet KARACEHENNEM,
A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Murat GENCER,
Mustafa PARLAK, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfki ÜNAL

B- RAPORTÖR : Ali DEMİRÖZ

**C- BİLDİRİMDE
BULUNAN**

: - Hewlett-Packard Company
Temsilcisi: Av. Ece Gürsoy
Büyükdere Cad. Maya Akar Center No:100 K.17 Esentepe
80680 İstanbul
- Compaq Computer Corporation
Temsilcisi: Av. Ömür Yarsuvat - Av. Nilüfer Müldür
Eski Büyükdere Cad. No:22 Kat:11, Maslak, 80670, İstanbul

D- TARAFLAR

: - Hewlett-Packard Company
3000 Hanover Street Palo Alto CA, 94303 ABD
- Compaq Computer Corporation hissedarları
20555 State Highway 249, MS 110701, Houston
Texas 77070, ABD

E-DOSYA KONUSU: Hewlett-Packard Company'nin Compaq Computer Corporation'un kontrolünü devralması işlemine izin verilmesi talebi.

F- DOSYA EVRELERİ : Kurum kayıtlarına 20.2.2002 tarih, 874 sayı ile giren bildirim üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7. maddesi ile 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in ilgili hükümleri uyarınca düzenlenen 7.3.2002 tarih ve 2002-2-33/Öİ-02-AD sayılı Devralma Ön İnceleme Raporu 15.3.2002 tarih, REK.0.06.00.00/30 sayılı Başkanlık önergesi ile 02-15 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G- RAPORTÖRÜN GÖRÜŞÜ : İlgili raporda, Hewlett Packard Company (HP)'nin Compaq Computer Corporation (Compaq)'in kontrolünü devralması sonucunda ilgili ürün pazarlarında hakim durum yaratılması ya da mevcut bir hakim durumun güçlendirilmesi ve dolayısıyla rekabetin önemli ölçüde azaltılması durumunun ortaya çıkmayacağı, bu nedenle söz konusu işleme 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi çerçevesinde izin verilmesinde herhangi bir sakınca olmadığı ifade edilmiştir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İşlemin Şekli

4.9.2001 tarihinde HP, Compaq ve Heloise Merger Corporation arasında imzalanan anlaşma hükümleri uyarınca HP, Compaq hisselerinin tümünü satın almak için Compaq hissedarlarına bağlayıcı bir teklifte bulunmaktadır.

Anlaşmanın HP ve Compaq hissedarları tarafından kabul edilmesi halinde HP, Compaq'ın kontrolünü devralacaktır. HP ve Compaq halihazırda hisseleri geniş hissedarlar grubuna dağılmış, halka açık teşebbüslerdir. Gerek HP gerekse Compaq, tek bir hissedar ya da hissedar grubunun kontrolü altında bulunmamaktadır. İşlemin gerçekleştirilebilmesi için HP, hisselerinin tamamına sahip olduğu Heloise Merger Corporation'ı kurmuştur. Anlaşma'ya göre Compaq, Heloise Merger Corporation ile birleşecek ve bu birleşme neticesinde tüzel kişiliğini koruyarak HP'nin hisselerinin tümüne sahip olduğu bir iştiraki olarak faaliyet göstermeye devam edecektir. Birleşme işlemini müteakip Compaq hisselerinin tamamı HP'ye ait olacak ve mevcut Compaq hissedarlarına yeni çıkarılan HP hisseleri (1/0,6325 oranında) verilecektir. Sonuç olarak, işlem tamamlandığında, HP'nin halihazırdaki hissedarları HP'nin %64'ü, Compaq'ın halihazırdaki hissedarları ise HP'nin %36'sı oranında hissesine sahip olacaklardır.

İşlemin gerçekleşmesi için HP ve Compaq hissedarlarının onayına gerek duyulmaktadır ve işlem 19.3.2002, 20.3.2002 tarihlerinde HP ve Compaq'ın genel kurullarında oylanacaktır. Anlaşma uyarınca işlemin 2002 yılı ilk yarısında gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

İşlemin tarafları Kurula yapılan bu bildirim yanısıra ABD ve AB rekabet otoriteleri başta olmak üzere pek çok rekabet otoritesine izin için başvurmuştur. ABD'de Federal Ticaret Komisyonu (FTC), 6.3.2002 tarihinde işleme izin vermiştir. Avrupa Birliği Komisyonu da 31.1.2002 tarihindeki kararı ile (Case No:COMP/M.2609) işleme koşulsuz izin vermiştir.

İşlem sonucunda Compaq Türkiye'nin hisseleri dolaylı olarak HP'ye geçecektir. Ancak bildirimde Türkiye'deki entegrasyonunun nasıl yürütüleceği konusunda henüz bir karar alınmadığı ifade edilmiştir.

H.2. Taraflar

HP, 1939 yılında ABD'de kurulmuştur. Şirket, dünya çapında 120'den fazla ülkede faaliyet göstermektedir. HP'nin ürün ve hizmetleri arasında; iş istasyonları, sunucular, masa üstü ve taşınabilir bilgisayarlar ve avuçiçi bilgisayarlar, yazıcılar, tarayıcılar, kurumsal bilgi işlem çözümleri, veri depolama ürünleri, ağ işlem ve iletişim ürünleri, ağ-yönetim yazılımları, bilgisayar ağı çözümleri, dijital fotoğraf ve görüntüleme sistemleri yazılım sistemleri ve bu alanlara ilişkin danışmanlık hizmetleri bulunmaktadır. HP, Türkiye'deki faaliyetlerini 1989 yılında kurulan ve hisselerinin %100'ünü doğrudan ya da dolaylı olarak kontrol ettiği Hewlett-Packard Bilgisayar ve Ölçüm Sistemleri A.Ş. (HP Türkiye) aracılığı ile yürütmektedir.

Dünya çapında bilgi teknolojileri (BT) ürün, hizmet ve çözümleri tedarikçisi olarak faaliyet gösteren Compaq, 1982 yılında ABD'de kurulmuştur. Şirket; sunucu, veri depolama ve bilgi işlem çözümleri, iletişim ürünleri, masa üstü bilgisayarlar ve

taşınabilir bilgisayarlar da dahil olmak üzere donanım, yazılım, çözüm ve hizmetler tasarlamakta, geliştirmekte, üretmekte ve satmaktadır.

Compaq, Türkiye'deki faaliyetlerinin önemli bir bölümünü hisselerinin tamamına sahip olduğu Compaq Computer Ticaret A.Ş. (Compaq Türkiye) aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Ayrıca Compaq, yine bağlı şirketi olan Compaq Computer BDG GmbH ile Avrupa çapındaki faaliyetlerini yürütmektedir. Dosya mevcudundan, Compaq Computer BDG GmbH'nin Türkiye'deki müşterilere doğrudan satış yapabildiği, ancak bu satışların düşük miktarda olduğu ve Compaq Türkiye'nin satışları içine dahil edildiği anlaşılmıştır.

H.3. İlgili Pazar

H.3.1. Ürün Pazarı: Dosya mevcudunda yer alan Bildirim Formu'nda, işlemin BT ürün ve hizmetlerinin alt segmentleri olan altı pazarda etkili olduğu ifade edilmiştir. Bu pazarlar şunlardır: Kişisel bilgisayarlar, avuçiçi bilgisayarlar, sunucular, kurumsal veri depolama sistemleri, yazıcılar ve BT hizmetleri.

BT hizmetleri pazarı değişik hizmet türlerini içinde barındırmaktadır. Bu hizmetler; BT danışmanlığı ve bütünleştirici hizmetler, BT destek hizmetleri, BT eğitim hizmetleri ve BT dış kaynak kullanım hizmetleri kategorilerine ayrılabilir.

Öte yandan yazıcılar pazarında, Türkiye'de işlem taraflarından sadece HP faaliyette bulunmaktadır. Compaq'ın yazıcı üretmediği ancak Lexmark ile imzaladığı münhasır olmayan bir sözleşme çerçevesinde, kendi markası altında çok düşük miktarda yazıcının yeniden satışını yaptığı belirtilmiştir. Ancak Compaq'ın Türkiye'de 2000, 2001, 2002 yılında satışının bulunmaması, Avrupa'daki satışlarının da 1 milyon ABD Dolarının altında olması ve işlem sonuçlandırıldığında Lexmark'ın Compaq ile arasındaki sözleşmeyi sona erdireceğini ilan ettiğinin anlaşılması nedeniyle bu pazar işlemden etkilenmeyecektir. Dolayısıyla, yazıcılar pazarı değerlendirmeye alınmamıştır. Bu nedenle ilgili ürün pazarları "kişisel bilgisayarlar", "avuçiçi bilgisayarlar", "sunucular", "kurumsal veri depolama sistemleri" ve "BT hizmetleri" pazarları olarak ele alınmıştır.

H.3.2. Coğrafi Pazar: BT ürün ve hizmetleri dünya çapında ticareti yapılan ürün ve hizmetlerdir. Dolayısıyla Türkiye sınırları içerisinde rekabetin farklılaşmasına neden olacak bir unsur bulunmamaktadır. Bu nedenle, işlemin etkileyeceği ve tanımlanabilecek ilgili coğrafi pazar "Türkiye Cumhuriyeti sınırları" olarak kabul edilmiştir.

H.4. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

Bildirim konusu işlem sonucunda HP, Compaq hisselerinin tamamına sahip olacak ve kontrolünü devralacaktır. Dolayısıyla işlem, 1997/1 Tebliğ'in 2. maddesinin (b) bendi anlamında bir "devralma"dır.

İşlem sonucunda Türkiye'de faaliyet gösteren HP ve Compaq'a ait şirketlere bağlı şirketlerin hukuki yapılarının değişmesi nedeniyle, Türkiye sınırları içerisindeki mal ve hizmet piyasalarının etkilenmeyeceği, dolayısıyla 4054 sayılı Kanun'un 2. maddesi uyarınca söz konusu devralma işleminin bu Kanun'un kapsamında olduğu anlaşılmaktadır.

Tarafların ilgili pazardaki toplam cirolarının yaklaşık 176 trilyon TL. olması nedeniyle, 1997/1 sayılı Tebliğ'in 1998/2 sayılı Tebliğ ile değişik 4. maddesi hükümü uyarınca, anılan Tebliğ'de öngörülen 25 trilyonluk ciro eşiğinin aşıldığı ve işlemin hukuki geçerlilik kazanabilmesi için Rekabet Kurulu'nun iznine tabi olduğu görülmektedir.

4054 sayılı Kanun'un "Birleşme veya Devralma" başlıklı 7. maddesinde yer alan, "*8ir ya da birden fazla teşebbüsün hâkim durum yaratmaya veya hakim durumlarını daha da güçlendirmeye yönelik olarak, ülkenin bütünü yahut bir kısmında herhangi bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuracak şekilde birleşmeleri veya herhangi bir teşebbüsün ya da kişinin diğer bir teşebbüsün mal varlığını yahut ortaklık paylarının tümünü veya bir kısmını ya da kendisine yönetimde hak sahibi olma yetkisi veren araçları, miras yoluyla iktisap durumu hariç olmak üzere, devralması hukuka aykırı ve yasaktır.*" hükmü gereğince, bir birleşme veya devralmanın yasaklanabilmesi için işlemin, ya hakim durum yaratarak ya da mevcut bir hakim durumu güçlendirerek ilgili piyasada rekabeti önemli ölçüde azaltması gerekmektedir.

Devralma işlemi sonucunda, HP'nin ilgili ürün pazarlarındaki gücünün ve bu pazarlardaki rekabet koşullarının nasıl etkileneceğinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu amaçla aşağıda her bir pazar için ayrı ayrı değerlendirme yapılmıştır.

H.4.1. Kişisel Bilgisayarlar Pazarı

Kişisel bilgisayarlar pazarı, masa üstü bilgisayarlar, taşınabilir bilgisayarlar ve iş istasyonlarını içine alacak şekilde belirlenmiştir. Bu pazarda tarafların toplam pazar payı yaklaşık %20'ye ulaşmaktadır. Bu pazar payıyla işlem sonrası HP, kişisel bilgisayar pazarının lideri haline gelecektir. Ancak, yurt içinden ve dışından önemli rakiplerin pazarda yer aldığı görülmektedir. Kişisel bilgisayar pazarında kullanılan parçaların büyük kısmı Uzakdoğu ülkelerinde fason olarak üretilmektedir. Satış sonrası destek hizmetlerinin bağımsız firmalarca sağlanabilmesi nedeniyle, yoğun teknoloji gerektiren bakım ve destek üniteleri ihtiyacı da bulunmamaktadır. Bu nedenle, pazara girişin nispeten kolay olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca bu pazarda, teknolojik gelişmeler ve artan talep karşısında bilgisayarların performansları gelişirken, fiyatlarının da azaldığı gözlenmektedir.

Bu pazarda HP ve Compaq; tüm ürün tiplerini birden pazara süren Vestel, Koç, Acer, IBM, Escort, Casper, Fujitsu Siemens ve Dell gibi rakiplerle, tek bir ürün tipine konsantre olan Toshiba (taşınabilir bilgisayarlar) ile, pazara yeni giren ve tasarımlarıyla kendisini diğerlerinden ayıran Sony ile ve tüketicilere ciddi oranlarda düşük fiyatlarda ürün ("toplama bilgisayar" olarak tabir edilen) sunan yerli markalarla rekabet etmektedir.

Bu pazardaki segmentlerin ayrı ayrı incelenmesi durumunda da rekabete aykırı bir durumun ortaya çıkmayacağı görülmektedir. İşlem sonucunda masa üstü bilgisayarlarda HP ve Compaq'ın toplam pazar payı %18, taşınabilir bilgisayarlarda %32 olmaktadır. İş istasyonlarında ise tarafların toplam pazar payı %48'e ulaşmakla birlikte, Dell (%25), IBM (%13), Sun (%9), Fujitsu Siemens (%2) gibi dünya çapındaki markaların pazardaki varlığı nedeniyle tarafların hakim duruma gelmeyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

H.4.2. Avuçiçi Bilgisayarlar Pazarı

Avuçiçi bilgisayarlar her türlü bilgiyi toplama, depolama ve transfer işlevlerini yerine getirebilecek şekilde dizayn edilmiş ürünlerdir. Avuçiçi bilgisayarlar pazarı yeni gelişmekte olan bir pazardır. Taraflar, avuçiçi kişisel yardımcı pazarında aktif olmalarına rağmen, sektördeki standardizasyon ve yakınlaşma nedeniyle değişik teknolojiler ve işletim sistemi kullanılan ürünler arasındaki ikame edilebilirlik ve rekabeti gözönüne alarak, avuçiçi bilgisayarlar ve akıllı cep telefonlarının aynı pazarda olduğunu belirtmişlerdir.

Bu pazarda Compaq ve HP'nin toplam pazar payı %21'e ulaşmaktadır. Yeni gelişmekte olan bir pazar olduğu için bu alana girmek isteyen çok sayıda BT ve elektronik şirketleri bulunmaktadır. Bildirim formunda gelecek yıl içerisinde 15 teşebbüsün bu alana girmek istediği ve Microsoft Pocket PC OS'un lisansının dünya üzerinde 20 satıcıya lisanslı olması nedeniyle herhangi bir giriş engeli olmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca taraflar, pazarın en dar şekliyle faaliyette buldukları ve Microsoft işletim sistemine dayalı avuçiçi bilgisayarlar (taşınabilir bilgisayarlara benzer fonksiyonlar içeren) olarak belirlenmesi halinde, HP ve Compaq'ın pazar payı toplamını %78, rakipleri plan Casio'nun pazar payını %22 olarak tahmin ettiklerini belirtmişlerdir.

AB Komisyonu, bu pazarla ilgili değerlendirmelerini tarafların faaliyette bulunduğu Microsoft işletim sistemi kullanılan avuçiçi bilgisayarlar (kişisel dijital yardımcılar) olarak en dar pazar tanımına göre yapmış, HP ve Compaq'ın bu pazarda %85-95 arasındaki pazar payının sorun yaratmayacağını ifade etmiştir. Buna gerekçe olarak, giriş engellerinin düşük olması, ürün ömürlerinin kısa olması nedeniyle pazar liderliğinin geçici olması, Microsoft'un işletim sisteminin kullanımı konusunda orijinal ekipman üreticilerini teşvik etmesi, bu ürünlerin üretiminde kullanılan parçaların değişik kaynaklardan sağlanabilmesi ve Toshiba, NEC, Acer gibi önemli sağlayıcıların bu alana gireceklerini ilan etmelerini göstermektedir.

Yukarıdaki değerlendirmeler gözönüne alındığında, avuçiçi bilgisayarlar pazarında en dar pazar tanımı ele alınsa dahi, bu alandaki potansiyel rekabetin varlığı, giriş engellerinin düşük olması ve yeni bir pazar olması nedeniyle, hakim durum yaratılması ya da mevcut bir hakim durumun güçlenmesi söz konusu olmayacaktır.

H.4.3. Sunucular Pazarı

Sunucu (server), bir ağa bağlı olarak çalışan bir bilgisayar olup; erişim cihazları, yazıcılar ve disk sürücüler gibi ağ kaynaklarını ve ağ işletim sistemini işletmektedir. Sunucular pazarı bütün olarak ele alındığında, Compaq ve HP'nin pazar payları toplamı %35,5 olmaktadır. Ancak IBM, Sun, Fujitsu Siemens ve Dell gibi dünya çapında faaliyet gösteren önemli rakiplerin pazarda faaliyette buldukları görülmektedir.

Sunucular alt pazarlara ayrıldığında ve tarafların pazardaki pazar paylarına bakıldığında; *giriş seviyesi sunucularında* tarafların toplam pazar payının %39 (rakipleri Sun (%14), IBM (%13), Dell (%11), Fujitsu Siemens (%4)), *orta boy sunucularında* tarafların toplam pazar payının %31 (rakipleri IBM (%29), Sun (%20), Fujitsu Siemens (%6)) ve *yüksek performanslı sunucularında ise* tarafların toplam pazar payının %26 (rakipleri IBM (%32), Sun (%19), Fujitsu Siemens (%10), Hitachi (%5)) olduğu görülmektedir.

Bildirim formunda taraflar bu pazarda, üretimde kullanılan parçalardaki fason üretim fazlası nedeniyle giriş engellerinin olmadığını ve girişin önemli bir sermaye gerektirmediğini ifade etmektedirler. Yukarıda verilen pazar payı rakamları ve IBM, Sun, Fujitsu Siemens ve Dell gibi rakiplerin pazardaki varlığı dikkate alındığında, işlem sonucunda sunucu pazarlarında rekabeti engelleyecek bir yapının ortaya çıkmayacağı anlaşılmaktadır.

H.4.4. Kurumsal Veri Depolama Ürünleri Pazarı

Veri depolama, verilerin elektro manyetik veya optik bir formda bilgisayar işlemcisi tarafından ulaşılabilir şekilde saklanmasıdır. Bir veri depolama ünitesi üç ayrı

depolama sistemi içerebilmektedir: Manyetik diskler, optik teknolojiler (CD/DVD) ve kaset. Disk veri depolama sistemleri, sunucu veri depolama sistemleri ve kurumsal veri depolama sistemleri olarak ikiye ayrılabilir. sunucu veri depolama ürünleri sunucuya ek bir cihaz olarak, kurumsal veri depolama sistemleri ise sunucudan bağımsız olarak satın alınmaktadır. Bu nedenle, veri depolama ürünleri pazarı olarak kurumsal veri depolama ürünleri pazarı ele alınmıştır. Bu pazardaki rekabet şartları sunucular pazarına benzemektedir. HP ve Compaq'ın pazar payları toplamı yaklaşık %25'tir. Dünya çapında faaliyette bulunan rakiplerin pazardaki varlığı nedeniyle pazarda rekabetin engellenmesine yol açabilecek bir yapının ortaya çıkmayacağı anlaşılmaktadır.

H.4.5. BT Hizmetleri Pazarı

BT hizmetleri pazarında, tarafların pazar payları (HP %3, Compaq %3,3) çok düşüktür. Bu pazarda arz ve talepte yüksek derecede çeşitlilik görülmektedir. Dosya mevcudundan, pazarın danışmanlık, eğitim, teknik servis, yazılım destek, sistem bütünleştirme, dış kaynak kullanımı gibi alt kategorilere ayrılması durumunda da tarafların payının çok düşük olduğu ve bu alanda çok sayıda teşebbüsün faaliyette bulunduğu görülmektedir. Bu nedenle işlem sonucunda BT hizmetleri pazarının rekabetçi yapısında önemli bir değişiklik olmayacaktır.

Yukarıdaki değerlendirmeler çerçevesinde, tek tek ürün pazarları açısından bakıldığında; işlem sonucunda ilgili pazarlarda hakim durum yaratmaya ya da mevcut bir hakim durumu daha da güçlendirmeye yönelik olarak rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuracak nitelikte bir durumun ortaya çıkmayacağı kanaatine ulaşılmıştır.

I- SONUÇ

Yukarıda yer verilen tespitler ve değerlendirmeler doğrultusunda;

Hewlett Packard Company'nin Compaq Computer Corporation'ı devralması sonucunda ilgili ürün pazarlarında hakim durum yaratılması ya da mevcut bir hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması durumunun ortaya çıkmayacağına, bu nedenle söz konusu işleme 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi çerçevesinde izin verilmesine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.